

Saksbehandlingsreglene i kommuneloven

Helge Mogstad



Kommuneloven

- Ramme for den kommunale virksomheten – ikke innholdet i vedtaket
- Rollefordeling mellom politikk og administrasjon
- Stor frihet til organisering
- Myndigheten og ansvaret ligger i kommunestyret
- Kan delegerer oppgaver til andre organ og adm.sjefen – ikke ansvaret



Hvorfor egne regler for folkevalgte?

- Tillit og åpenhet i vedtaksprosessen
- Legitimitet og omdømme
- Sikre at alle får fremmet sitt syn
- Flertallet bestemmer
- Likevel sikre mindretallets rettigheter
- Styringsdyktighet
- Ansvarliggjøring



Hovedpunkt

- Hvordan skal et politisk møte gjennomføres
 - Møteprinsippet
 - Innkalling og sakliste
 - Møteoffentlighet
 - Interpelasjoner og grunngitte spørsmål
 - Vedtaksførhet
 - Hasteavgjørelser
 - Adm.sjefens rolle og ansvar



Folkevalgt organ

- Kollegiale organ nedsatt i medhold av kommuneloven
- «fast utvalg»
- Komiteer
- Styre for institusjon
- Ikke avgjørende om det er politikere i utvalget
- Gjelder ikke administrative utredningsutvalg
- Kommuneloven kan ikke fravikes ved reglement – kun suppleres



Møteprinsippet

- Vedtak treffes i et lovlig innkalt og gjennomført møte med fysisk nærvær av deltakende medlemmene
- For kunnestyret er regelen absolutt
- Andre organ må ha hjemmel for fravike møteprinsippet
- Er reglene ikke fulgt, kan konsekvensen være at intet gyldig vedtak er truffet



Møteprisippet

- «behandle sine saker... i møte» - skal forståes i vid forstand
- Avgjørende hva som er formålet med møtet
- Kun medlemmer av organet har tale-, forslags- og stemmerett – unntak: ordfører og rådmann som har møte- og talerett i folkevalgte organer
- Andre kan få ordet for å orientere om en sak, men ikke delta i ordskiftet



Møte i folkevalgte organ

- Tidspunkt for møte vedtas av organet med alm. flertall
- Lederen kan kreve møte
- 1/3 av medlemmene kan kreve at det avholdes møte, og
- har rett til å få satt en sak på sakslista i neste ordinære møte
- Kommunestyret kan kreve at det holdes møte i underordnet organ



Sakslista

- Lederen setter opp saksliste
- Særskilt innkalling til det enkelte møte med «høvelig» varsel
- Ikke krav om utsending av saksdokumentene
- Skal gjøres kjent på hensiktsmessig måte
- Sakslista og saksdokumentene skal være tilgjengelig for allmennheten



Endring av sakslista

- Med alm. flertall kan en sak på sakslista utsettes
- Lederen kan ikke «trekke» en sak som er oppført på den utsendte sakslista.
- Benkeforslag:
 - Møteleder kan hindre at det blir truffet vedtak
 - 1/3 av representantene kan hindre at det blir truffet vedtak
 - Alm. flertall kan tillate debatt om saken



Gjennomføring av møtet

- Møterett
- Møteplikt
- Vedtaksfør – minst halvparten har møtt
- Stemmeplikt – unntatt ved valg og ansettelses
- Hovedregel – åpen votering
- Ved stemmelikhet har lederen dobbeltstemme – unntatt ved valg
- Skal føres møtebok



Møteoffentlighet

- «Enhver» har rett til å overvære politiske møter

Må ha hjemmel for å lukke møtet:

- Lovbestemt taushetsplikt – Skal lukke møtet
- Arbeidstakers tjenestlige forhold – Skal lukke
- Personvern hensyn – «kan» lukke møtet
- Tungtveiende offentlige hensyn – «kan» lukke
- Debatt om lukking kan skje i lukket møte
- Avstemming om man skal lukke skjer i åpent møte
- Avgjørelsen skal begrunnes i møteprotokollen



Interpellasjoner

- Ethvert medlem kan rette forespørsler til lederen i møtet, også om saker som ikke står på sakslista
- Ikke krav om at forespørselen skal være innkommet før møtet
- Heller ikke krav om (fullstendig) svar i møtet – det beste svaret kan være å utsette svaret til neste møte
- En interpellasjon kan ikke danne grunnlag for et realitetsvedtak i samme møte, uten at reglene for oppføring på sakslista følges



Hastekompetanse

- Ingen organ har hastekompetanse direkte i loven
- K-styret kan selv bestemme at et annet organ skal ha denne kompetansen
- Kan benyttes når det ikke er tid til å kalle inn kompetent organ – ikke nok at det er bekvemmelig
- Vilkår : «berettigede hensyn» kan bli skadelidende
- Vedtaket skal oversendes det ordinære organ- men ikke overprøvingsrett ut over alm. omggjøringskompetanse som for egne vedtak



Innbyggerforslag § 39a

- 2% av innbyggerne – 300 er alltid nok
- «kommunens virksomhet»
- Kan ikke fremme forslag med same innhald som kommunen har behandlet i samme valgperiode
- Skal ikke være en regel som åpner for omkamp
- Er vilkårene oppfylt, plikter K-styret å ta stilling til forslaget inne seks måneder.
- Vedtak etter innbyggerforslag kan som hovedregel ikke påklages



Adm. sjefens rolle og ansvar

- Kommunestyret fastsetter delegasjonen til adm.sjef
- Plikt til å gjennomføre politiske vedtak
- Kan få vedtaksmyndighet i «ikke-prinsipielle» saker
- Rett og plikt til å saksforberede politiske saker
- Evt innstillingsrett må gå frem av reglement
- Møte- og talerett i alle organ – ikke kontrollutvalget
- Ingen møteplikt – kan likevel fremgå av reglement
- Når sakslista er sendt ut – går all politisk kontakt til adm. sjef



Vedtaksførhet

- Et folkevalgt organ kan bare treffe vedtak hvis minst halvparten av medlemmene har vært til stede under forhandlingene og avgitt stemme i vedkommende sak
- Tilstrekkelig at orghanet er vedtaksført før avstemming finner sted
- Alle tilstedeværende plikter å avgi stemme
- Konstituerende møte i K-styret krever at $2/3$ må være til stede



Avstemminger

- Hovedregel: alminnelig flertall
- Særregler for valg og ansettelses
- Mindretallet kan avskjære realitetsavgjørelse på benkeforslag
- 1/3 kan motsette seg fjernmøte og krav om enstemmighet ved skriftlig behandling
- Møteleder har dobbeltstemme i andre saker enn valg



Voteringen

- Voteringstema: Må kunne stemme «Ja» eller «Nei» til forslaget
- Stemmeplikt for de tilstedeværende
- Forslagstiller eller andre medlemmer kan forlange særskilt votering over hvert enkelt forslag
- Særregler om bundet avstemming ved K-styrets behandling av økonomiplan og årsbudsjett
- Ved valg og ansettelse – hvert medlem kan krve skriftlig avstemming



Voteringsrekkefølgen

- Organets leder fremmer forslag på voteringsrekkefølge
- Organet avgjør denne selv med alminnelig flertall
- Kan holde prøvevotering for å få identifisert «problemene»
- Alle bør få mulighet til å stemme for sitt primære standpunkt
- Det bør votes over de mest ytterliggående forslag først



Lovlighetskontroll

- Tre kommunestyrerepresentanter
- «avgjørelse»
- De offentligrettslige sidene av en sak
- Folkevalgt organ eller administrasjonen
- Begrenset kompetanse for fylkesmannen
- Kun lovligheten – ikke skjønnsutøvelsen
- FM kan gjennomføre lovlighetskontroll av eget tiltak
- Også avgjørelser om habilitet og lukking av møte

